І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 122. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 26-го ЧЕРВНЯ 1959 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JUNE 26, 1959 No. 122. VOL. LXVI.

ПРЕЗ. АЙЗЕНГАВЕР ЗА ПОСТІЙНІ ПОВНОВЛАСТІ ДЛЯ ЗАКОРДОННОЇ ДОПОМОГИ

Вашингтон. — През. Айзенгавер звернувся до Конґресу окремими листами, пересланими на руки віце-президента Річарда М. Ніксона і спікера Палати Репрезентантів Сема Рейбірна в справі дальшого здійснювання американської допомоги для закордону. Президент пропонує в цих листах, щоб Конґрес затвердив постійні леґіслятивні уповноваження в ділянці закордонної допомоги, що мало б замінити дотеперішні ухвалювані кожного року закони. Пропозиції Президента базовані на вислідах розгляду всієї програми закордонної допомоги, переведеного спеціяльним дорадчим комітетом під проводом Вільяма Г. Дрейпера, юн., колишнього підсекретаря армії. Вимагаючи постійних уповноважень в ділянці допомоги для закордону, през. Айзенгавер рекомендує, щоб Конґрес розглядав мілітарну підтримку і голосував над нею, як над частиною бюджету департаменту оборони і щоб програма допомоги для окремих областей і країн була плянована на три або й навіть на п'ять років наперед. Голова дорадчого комітету в справах закордонної допомоги Дрейпер заявив у зв'язку з останнім, що неможливо вести 100-літню війну, ухвалюючи кожного року наново потрібні в цьому напрямку закони. В листі Президента до Конґресу висловлена також рекомендація, щоб державному секретареві було дане право вета у здійснюванні програми мілітарної підтримки, бо тільки так можна буде не лише координувати мілітарну допомогу з господарською, але й унапрямнювати відповідно всю закордонну політику. У своєму розгляді дотеперішньої реалізації закордонної допомоги виявлялися дуже часто розбіжності між департаментом оборони і державним секретаріятом й ухвалення права вета для державного секретаря мало б ці розбіжності усунути. Для координації мілітарної підтримки з актуальною закордонною політикою мав би бути створений в департаменті оборони окремий уряд директора для мілітарної підтримки. Пропозиція през. Айзенгавера, щоб Конґрес ухвалив постійні уповноваження для уряду в ділянці закордонної допомоги викликала дуже різнородну реакцію в Конґресі. Голови сенатської і палатної комісій для закордонних справ демократи Фулбрайт і Морґан заявляють, що Конґрес не буде займатися цією справою цього року. Більшість цієї сенатської комісії висловилася рішуче проти того, щоб мілітарну підтримку включати в бюджет оборони.

Айзенгавер закликає Конґрес приспішити ухвалу про збільшення податку від газоліни

Вашингтон. — Президент Айзенгавер опублікував окремий звіт про стан будови автострад, в якому закликає Конґрес приспішити ухвалу про збільшення податку від газоліни, бо державна скарбниця не має фондів на будову автострад. Внаслідок цього, заявляє Президент, 10 стейтів вже цього літа не зможуть заключувати контрактів про будову шляхів, 15 стейтів не матимуть фондів на продовжування міжстейтових автострад вже при кінці 1959 року, а 11 стейтів будуть без фінансових засобів вліті 1960 року. Федеральний фонд на будову шляхів вичерпаний, і конче треба, щоб Конґрес прийняв законопроєкт про збільшення податку від газоліни, і тим способом уможливив продовжувати працю над пляном побудувати 41,000 миль нових міжстейтових автострад, які об'єднували б найважливіші райони країни. Теперішній податок від одного ґалона газоліни становить три центи, а Президент пропонує його збільшити на 1.5 цента — до 4.5 цента.

Працедавці пропонують сталеварам відкласти початок страйку на неозначений час

Ню Йорк — 24-го червня представник 12-ох сталевих компаній предложив спілці Об'єднані Сталевари Америки відкласти початок страйку, який мав би початися вже 1-го липня, на неозначений час, під час якого могли б продовжуватися переговори про новий контракт. Спілка Сталеварів має відповісти на цю пропозицію 25-го червня, і тоді вже можна буде знати, чи страйк таки почнеться вже 1-го липня, бо, давніше представники сталеварів заявляли, що без нового контракту, вони не будуть працювати ані одного дня. Представники спілки не скривають свого невдоволення з того, що працедавці не предложили жадного проєкту про збільшення платні ані інших винагород одночасно з пропозицією про відкладення реченця страйку. Виконний віце-директор фірми Сталева Корпорація Конрад Купер повторив свій давніший проєкт про замороження на один рік заробітних платень і цін на сталь, але той проєкт давніше відкинули були представники робітництва. Голова спілки сталеварів Дейвід МекДоналд сказав, що справу відкладання реченця страйку вирішуватиме окрема комісія платень, яка складається з 171 особи

В АМЕРИЦІ

● 4-го липня президент Айзенгавер покладе наріжний камінь під поширення східньої частини Капітолю, Це буде відзначення 108-річчя з дня покладення наріжного каменя під будову крил Капітолю, де тепер містяться Сенат і Палата Репрезентантів. Згадають при тому і 18 вересня 1793 року, коли Юрій Вашинґтон поклав був наріжний камінь під будову первісної частини капітольного будинку.

● Виявилося, що з совєтського корабля в канадійському порті Ст. Джанс „Немань" втекли два моряки 21-річні Вільніс Бертольд і Адольф Олоніс. Обидва вони є в руках канадійської поліції, і іміґраційний уряд вивчає цю справу, чи можна дати тим втікачам право азилю.

● Судця Найвищого Суду ЗДА Віттакер відмовився відкласти виконання кари смерти на Чарлзі Старкведерові, який засуджений за те, що вбив 11 осіб. Суд в Небрасці визначив дату його смерти на четвер 25 червня.

● Департамент торгівлі повідомляє, що закордонні туристи минулого року залишили в ЗДА 825 мільйонів долярів, на 5 відсотків більше як в 1957 році. Крім цього чужинці витратили ще дальших 90 мільйонів за літаки і кораблі за подорож до ЗДА і назад до своїх країн. Найбільше грошей витратили канадійці — 425 мільйонів, а потім ідуть мексиканці — 144 мільйони долярів.

● На летовищі в Шикаґо зустрінулися віце - президент Річард М. Ніксон і сенатор-демократ Джан Ф. Кеннеді та приязно розмовляли. Ніксон сказав сен. Кеннеді, що він є провідним демократичним кандидатом на президента в 1960 р.; сен Кеннеді віддячився віцепрезидентові таким самим компліментом.

СВІТОВИЙ КОНҐРЕС УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА ПОЧАВСЯ ПРЕСОВОЮ КОНФЕРЕНЦІЄЮ І СТУДІЙНИМИ ДНЯМИ

Ню Йорк. — Світовий Конґрес Українського Жіноцтва, що його скликала Світова Федерація Українських Жіночих Організацій до цієї світової метрополії на кінець цього тижня та в якому зголосили свою участь 150 делеґаток зорганізованого українського жіноцтва, в цьому 15 центральних жіночих організацій з багатьох країн обох американських, европейського і австралійського континентів, почався практично минулої серед, 24-го червня, пресовою конференцією в готелі Статлер, де відбуватиметься Конґрес, та започаткуванням Студійних Днів у приміщеннях Українського Інституту Америки. Студійні Дні відкрила ред. Лідія Бурачинська, представляючи голов поодиноких комісій, як теж п. Анну Баран, модератора Культурно-Освітньої Комісії, що перша відбувала свою сесію. Прочитано 6 рефератів ,а саме: Наталія Чапленко „Відношення української жінки до літератури і мистецтва", Марія Стефанів: „Що нам робити, щоб збільшити фреквенцію на доповідях", Лідія Бурачинська: „Дописи про працю в жіночих організаціях", Наталія Гладишовська (відчитала Оксана Вікул): „Народне мистецтво", Ізабеля Лепкович: „Плекання народних звичаїв в жіночих організаціях" і Ольга Соневицька: „Імпрези". Після рефератів була коротка дискусія, в часі якої присутні подавали свої доповнення і проєкти. Після півгодинної перерви на вечерю, відбулася сесія Комісії Зв'язків, яку відкрила Л. Бурачинська, передаючи провід модераторці п. Олені Процюк. Секретарювала п. Оксана Кравченюк. Реферати відчитали: Л. Бурачинська: „Контакти організаційні в поодиноких країнах". І. Бенцаль: „Можливості зв'язків Союзу Українок Америки", Леся Різник: „Національна Рада Жінок Америки". Павлина Різник: „Наші буденні зв'язки", Марія Душник: „Нав'язання українських зв'язків в Бразилії" і Олена Процюк: „Розвиток дипломатичних метод". Рівночасно в іншій кімнаті відбула свою сесію Економічна Комісія, де реферат на тему: „Економічне і соціяльне становище жінки" виголосила голова цієї комісії Олена Трофимовська, а делеґатки поодиноких країн в своїх рефератах насвітлювали цю тему зі становища відносин в їхніх країнах. У студійних днях взяло участь коло 100 осіб, а між гостями був м. ін. проф. Ярослав Рудницький, голова УВАН в Канаді.

Студійні Дні попередила пресова конференція для української і англомовної преси, яка відбулася в готелі Статлер. На конференції присутня була п. Олена Залізнякова, голова СФУЖО, п. Олена Лотоцька, містоголова СФУЖО і делеґатки від поодиноких організацій, що беруть участь в Конґресі. Вони давали інформації про організації, які вони репрезентують. Крім того був також приготований друкований матеріял з інформаціями про Україну, про Конґрес і про СФУЖО.

Студійні Дні та включені в їх програму наради поодиноких комісій мали продовжуватись в четвер, 25-го червня, а ділові сесії Конґресу починаються в п'ятницю, о год. 9-ій рано, та триватимуть також упродовж суботи, 27-го червня. Рівночасно з Конґресом відбувається в Ню Йорку і конвенція Союзу Українок Америки. Конґрес жіноцтва, що відбувається під гаслом єдности українського жіноцтва у вільному світі в його зусиллях допомогти рідному краєві і народові в змаганнях до волі і незалежности, викликує найширше заінтересування серед усього українського громадянства в цій та інших вільних країнах, як і — можна сподіватись — серед зацікавлених українською проблематикою однаково як приятелів ,так і ворогів.

Палата прийняла законопроєкт про поширення прав стейтів

Вашингтон. — 24-го червня Палата Репрезентантів більшістю 225 до 192 голосів прийняла законопроєкт про те, щоб могли діяти стейтові закони навіть тоді, коли існують федеральні закони в цій самій справі. Згідно з цим прийнятим законопроєктом дуже обмежені є можливості, щоб Найвищий Суд міг вирішувати, що стейтові закони є неважні, бо їхнє місце зайняли федеральні закони. Уряд є проти цього законопроєкту, але аж 114 республіканців між ними і провідник республіканської меншости в Палаті конґресмен Чарлз А. Галлек, голосували за той проєкт, а крім того „за" було ще 111 демократів, головним чином із Півдня. Проти законопроєкту голосували 30 республіканців і 162 демократи. Палата прийняла була подібний законопроєкт минулого року, але його відкинув був Сенат.

Д-р Вятт описує в конґресовій комісії ракету, що полетить до Місяця

Вашинґтон. — Асистент директора адміністрації аґенції космічних просторів Д. Д. Вятт зізнавав в конґресовій підкомісії видатків, як має виглядати перший літак-ракета, що полетить до Місяця. Вона має важити 2,500 тонн тоді, коли її будуть випускати з Землі. Вона буде 300 стіп заввишки і 30 стіп завширшки. При її випущенні треба буде більшої сили ніж 16 міжконтинентальних ракет типу Атлас. Вятт сказав, що та машина зможе „завести одну людину на Місяць і привести її назад на Землю". Вона, на думку Вятта, буде готова до 7-ми років, але людина зможе дістатися на Місяць аж за 10-15 років. Нова ракета складатиметься аж із сімох частин, а крім того на її носі буде ще кабінка для людини. Чотири частини будуть зужиті на те, щоб пустити ракету на Місяць, п'ята часть буде потрібна до того, щоб ракета причалила на Місяці. шоста частина започаткує поворот на Землю, а сьома має керувати причалюванням на Землі.

Сен. Мортон закликає республіканців скріплювати місцеві партійні організації

Йорк, Па. — Голова Крайового Республіканського Комітету сенатор Трастен Б. Мортон промовляв на зборах республіканців повіту Йорк і сказав, що вислід президентських і конґресових виборів в 1960-му році залежатиме від того, як республіканці працюватимуть під час міських та самоуправних виборів восени цього року. Сенатор Мортон сказав: „Сила політичної партії лежить в її найнижчих організаційних клітинах. І саме там ми повинні звернути всі свої зусилля, щоб виграти вибори в 1960-му році". Сенатор твердив, що чим більше республіканці виберуть своїх людей в цьому році, тим легше буде їхнє завдання восени 1960 року. Сенатор Мортон проєктує, щоб республіканці могли зорганізувати до виборів в 1960 році 2,000,000 партійних працівників у виборчих округах.

Становище Гертера в справі Берліну знайшло підтримку цілого народу

Вашинґтон. — Промова державного секретаря Кристияна Гертера, виголошена в минулий вівторок 16 ц. м. через усі американські радіо-телевізійні стації до американського народу про вислідн Женевської конференції міністрів закордонних справ над справою Німеччини і Берліну — знайшла одностайне одобрення збоку Конґресу та широкої публічної опінії. Лідер сенатської демократичної більшости Линдон Джансон заявив, що край стоїть позаду заяви Гертера, що Америка боронитиме волі двох мільйонів мешканців західнього Берліну. Сен. Джансон ствердив, що „це було добре звідомлення, яке правильно приписує, кому треба, вину за невдачу Женевської конференції". Лідер республіканської меншости в Сенаті Еверет Дірксен заявив, що він ще „ніколи не був такий гордий на нашого державного секретаря, як минулого вечора". — Так само інші видатні сенатори й конґресмени з найбільшим признанням висловилися про виступ державного секретаря Гертера, який натаврував імперіялістично-анексіоністичні змагання Совєтів супроти Берліну і цілої Німеччини та їх відмову ґарантувати волю західньому Берлінові. Також чужинецькі дипломати з вільних країн у Вашинґтоні зустріли промову Гертера, як добру і правильну пригадку Совєтам щодо твердости західнього світу в справі західнього Берліну і Німеччини. Американська преса зазначує при цій нагоді, що західні дипломати у Вашингтоні не мають великих надій на успіх другої частини Женевської конференції, коли вона відновиться 13 липня ц. р., але, що вони вбачають у твердості і рішучості Заходу єдиний шанс спонукати Москву до відступу.

Мекміллен проти конференції „на вершинах" західніх держав

Лондон. — У своїй промові перед англійською палатою громад в минулий вівторок прем'єр Герольд Мекміллен висловився проти скликування конференції „на вершинах" трьох чи чотирьох західніх держав (ЗА, Англія, Франція, Західня Німеччина), як це суґерував західньо - німецький канцлер Аденауер. Мекміллен вважає, що така конференція могла б тільки викликати невірне враження, наче б між західними альянтами були якісь суперечності, що їх треба узгіднювати на збірній конференції голів урядів. Мекміллен запевнив, що в західньому фронті панує повна єдність. Він висловив переконання, що конференція „на вершинах" з участю Совєтів відбудеться, але він є також проти того, щоб відбути її перед тим ,поки конференція міністрів закордонних справ у Женеві не виявить таких успіхів, які давали б надію на корисність з'їзду голів урядів. Мекміллен висловив надію, що конференція міністрів, перервана до 13-го липня ц. р., в своїй другій частині доведе до таких успіхів, які дадуть підставу для конференції „на вершинах". На запит з соціялістичних лавок Мекміллен признав, що міністри закордонних справ „не осягнули порозуміння, але без сумніву позиції краще з'ясовані і в дечому вони наблизились".

Мадярщину викинули з конференції праці — СССР і сателіти покинули з'їзд

Женева. — На 43-ій конференції Міжнародної організації праці 153 голосами проти 64 не признано важними уповноваження комуно - мадярських працедавців, як теж 146 голосами проти 62 не визнано уповноважень делеґатів від робітництва на Мадярщині. В обох голосуваннях 30 делеґатів стримались. Це вже вдруге на такому міжнародньому конґресі відкинено комуно - мадярських делеґатів на знак демонстрації проти здавлення комуністами мадярської революції. На знак солідарности з комуно-мадярськими делеґатами з конференції виступили совєтські делеґати та всі їхні сателітні поплентачі. Конференція заявилась також 145 голосами проти 70 проти приявности двох представників комуно-мадярського уряду. У минулий четвер представники працедавців з 55-х вільних держав збойкотували конференцію з уваги на прибуття на залю комуно - мадярських працедавців. Участь комуністичних країн в міжнародних конґресах праці диковинна, бо ж і комуністичних країнах єдиним працедавцем є держава а вільних професійних спілок теж не існує, бо вони є під командою державної компартії.

Хрущов і Гарриман конферували про міжнародні справи

Москва. — Недавній нюйоркський губернатор, колишній американський амбасадор у Москві, адміністратор закорд. допомоги Америки, мультімільйонер А. Гарриман був прийнятий в минулий вівторок Хрущовим, з яким — за коротким офіційним комунікатом — розмовляв на міжнародні і совєтські теми. Гарриман перебуває від шістьох тижнів в Совєтах, як турист і представник американської пресової аґенції, для якої прислав уже низку синдикалізованих дописів про свої враження. Большевики „гонорують" Гарримана та ніби дають йому „повну" свободу рухів, очевидно — під керівництвом і наглядом своїх аґентів. На четвер Гарриман заповів у Москві свою пресову конференцію, після якої виїде з СССР до ЗДА, затримуючись ще в Західній Европі. Аверелл Гарриман, один з колишніх кандидатів Демократичної партії на президента ЗДА, є членом Дорадчої Ради в Демократичній партії і грає в ній поважну ролю. Він програв в минулорічних виборах на губернатора стейту Ню Йорк у користь республіканця Нелсона Рокефеллера, теж мультімільйонера.

Економіка Канади збільшується в приспішеному темпі

Ню Йорк. — Рада Крайової Промислової Конференції повідомила, що економіка Канади збільшується в приспішеному темпі, сильніше, як передбачалося. Промислова продукція в Канаді є на рекордовій висоті, прибутки корпорацій продовжують зростати, те саме діється з особистими прибутками громадян. Єдине, що турбує економістів — це те, що число безробітних не зменшується так, якби цього бажали собі господарники В листопаді 1958 року без праці було 7% всіх робітничих сил Канади, а в лютому ц. р. це число зменшилося тільки до 5,7%. Та ще треба згадати й те, що число робітних сил в тому часі збільшилося, бо підростають нові робітники, а підприємці менше затруднюють робітників, ніж це було перед рецесією.

ДЕ ҐОЛЬ ПРОПОНУЄ СТВОРЕННЯ СЕРЕДЗЕМНОМОРСЬКОГО БЛЬОКУ

Шарль де Ґоль

Рим. — Французький президент генерал Шарль де Ґоль запропонував італійському президентові Джованні Ґронкі, прем'єрові Антоніо Сеґні і членам його уряду покликання до життя оборонного західнього Середземноморського пакту. Сталося це під час сьомигодинної спільної подорожі спеціяльним потягом з північної Італії до Риму. Французький президент разом із своїми італійськими господарями взяли участь в урочистості у честь 100-річчя битви під Маджентою-Сольферіно, де французькі війська Наполеона III у союзі з військами короля Сардинії Віктора Емануеля, пізнішого першого короля з'єдиненої Італії, перемогли австрійську армію Франца Йосифа I. Де Ґоль, нав'язуючи до тієї історичної події, переконував італійських лідерів про конечність тіснішого альянсу між Францією та Італією, причому — за твердженням преси — він недвозначно вказував на Францію, як лідера проєктованого західнього Середземноморського пакту. — Крім Франції і Італії до того пакту мали б належати ще Еспанія і Марокко; дві перші держави є членами Північноатлянтійського бльоку, дві останні не є. Де Ґоль гадає — твердить американська преса що Америка радо підтримала б ідею такого пакту тому що такий оборонний пакт тісніше пов'язав би Еспанію і Марокко за західнім оборонним бльоком НАТО. Де Ґоль ніби заявив італійським державним мужам, що Франція небавком матиме власну атомову зброю і в тому випадку вона стане наче природним оборонцем Італії у випадку атомової війни. Де Ґоль вказав на існуючі дуже добрі відносини між Францією і Західньою Німеччиною та пропонував поширити ту вісь Париж-Бонн на трикутник Париж-Бонн-Рим. Покищо нема вісток, як італійські державні мужі зустріли суґестію де Ґоля. Італія сама була ініціятором думки про Середземноморський пакт, але раніше малося на увазі охоплення таким пактом також Греції і Туреччини та — можливо — невтральної до цього часу З'єдиненої Арабської Республіки, під політичним лідерством Італії, а не Франції. Політичною ціллю концепції де Ґоля та взагалі його теперішньої подорожі до Італії є прихилити Італію й Еспанію на сторону Франції в її підході до справи Альжиру. В Італії є тепер багато симпатиків самостійницького руху альжирських мусульманських націоналістів. Де Ґоль стоїть на становищі, що Альжир, відірваний від Франції, став би жертвою комунізму і що перебування Альжиру в межах Французької держави необхідне для добра всього Заходу, зокрема для середземноморських держав, як Італія і Еспанія. Італійці витали скрізь де Ґоля з ентузіязмом.

Гаммершилд інтервеніюватиме в спорі за Суез між Ізраїлем і Єгиптом

Об'єднані Нації. — Генеральний секретар Об'єднаних Націй Даґ Гаммершилд відлетить в найближчу п'ятницю до Швеції, де він переведе три дні на своїй фармі, а звідтіль відлетить до Каїро, куди має прибути 1-го липня. Гаммершилд інтервеніюватиме в уряді З'єдиненої Арабської Республіки в справі щораз нових скарг на зупинювання в Суезькому каналі кораблів, що везуть товари до Ізраїлю, або з Ізраїлю до різних чужих країн. З'єдинена Арабська Республіка здебільша конфіскує такі товари, наражаючи на великі втрати корабельні компанії та промислові фірми і асекураційні товариства. Тепер під секвестром знаходиться ще данський вантажний корабель „Інґе Тофт", затриманий в Суезькому каналі 21 травня ц. р. ЗДА натискають на звільнення того корабля, бо не хочуть, щоб у теперішній міжнародній ситуації ця справа опинилась в Раді Безпеки Об'єднаних Націй. Також Індія, Юґославія і Цейльон зацікавлені в тому, щоб З'єдинена Арабська Республіка не спутувала торговельного руху з Ізраїлем на Суезькому шляху, бо воно шкодить інтересам тих країн. З Каїро Гаммершилд поїде до Женеви, де він промовлятиме 6-го липня на конференції Економічно - соціяльної Ради ОН. У Женеві він затримається до 13-го липня, коли знову з'їдуться туди міністри закордонних справ ЗДА, Англії, Франції і СССР.

У СВІТІ

● Рандолф Черчил, син Вінстона Черчила, журналіст і член англійського парляменту, видав книжку „Ріст і упадок Антоні Ідена", в якій м. і. твердить, що плян наїзду проти Єгипту в 1956 році був устійнений в тайному договорі між Англією, Францією і Ізраїлем. Кол. соціялістичний прем'єр Англії тепер лорд Еттлі, признає рацію тому твердженню, зате дехто з близьких співробітників Ідена заперечує цьому.

● Триґве Лі, перший генеральний секретар Об'єднаних Націй, потім губернатор столиці Норвеґії Осльо, прибув до головної кватири Об'єднаних Націй в Ню Йорку, щоб посередничити у спорі між Італією і Етіопією, які мають бути державні кордони між Етіопією і колишньою італійською колонією Сомалі в Африці, яка має стати в найближчому році самостійною державою. Італія адмініструє тепер Сомалі в імені Об'єднаних Націй. Триґве Лі хоче довести до конференції між Італією, Етіопією і представниками Сомалі у Парижі.

● Сателітні держави злагіднюють постанови, які тримають їх відрізаними від світу залізними завісами, — щоб дістати закордонних туристів. Їм потрібна страшенне закордонна валюта, а від Москви прийшов приказ — робити „співіснувальний" вітер. Тому в усіх столицях сателітних країн, у Празі, Варшаві, Будапешті, Букарешті і Софії, будують нові готелі і друкують пропаґандивні летючки, де м. і. обіцюються західнім туристам „повну свободу" рухів.

● У Токіо майже один рік ведено слідство і судовий процес проти американського бизнесмена Джозефа Кровлі, який із своїм шваґром та ще одним спільником прибув до Японії, щоб купити танкер (нафтоналивний корабель). Його шваґра знайдено в спільній із ним готелевій кімнаті з розбитою головою і Кровлі стояв під закидом, що це він у бійці, після випивки, так сильно вдарив свого шваґра, що вбив його. Остаточно Джозефа Кровлі звільнено внаслідку браку позитивних доказів вини. Ця справа наробила в Японії багато шуму.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник — Ukrainian Daily

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ТВЕРДІ СЛОВА ГЕРТЕРА

Промова державного секретаря Кристияна Гертера дала новий доказ, що устійнена за покійного Джана Фостера Доллеса засаднича політика супроти Совєтів залишається незмінна. Авторитетний речник З'єдинених Держав потвердив ще раз, що вони хочуть миру і задля миру готові на компроміси з большевиками, але не підуть на ніякий компроміс коштом принципу волі. Різкими словами державний секретар наталрував комуністичне словництво, яке говорить про пляни перетворення західнього Берліну у „вільне" місто, коли насправді річ іде про змагання за прилучення його до невольницького східнього Берліну. Зворотом про „поярмлені народи Східньої Европи" Гертер пригадав, що Америка знає про дійсний стан, існуючий на Сході Европи. Свою деклярацію признання для мужности західніх берлінців та готовости боронити їх проти анексіоністичних затій Москви — Гертер пішов точнісько по лінії, визначеній Доллесом. Слова Гертера, що „ми будемо боронити нарід, який сам себе боронить", мають глибокий зміст для всіх, що стоять на фронті боротьби проти Москви в обороні своєї волі.

Це була достойна промова, яка кинула новий жмут світла на імперіялістичну політику Совєтів. Большевицькі лідери стільки разів виявляли жалюгідне незнання західнього світу і недоцінювання його мудрости, що треба раз-у-раз доказувати їм, що Захід знає суть большевицької політики, її цілі та її тактику. Кристиян Гертер з'ясував дуже виразно, що спровокована Хрущовим берлінська криза — це один із заходів у здійснюванні совєтських імперіялістичних плянів. Берлін — це не ціль сама для себе, а тільки засіб. Большевики спершу хочуть зміненого статусу в західній частині того міста і ніби ще з залишенням за ним його теперішнього демократичного устрою, швидко за цим прийде включення західнього Берліну цілком у комуністичну систему, а опісля, від з'єдиненого комуністичного Берліну буде поведена підсилена акція за поширення комунізму і на цілу Західню Німеччину. Поярмлена Німеччина в свою чергу означало б кінець всієї західньої Европи. Поярмлення ж християнської европейської культури та підпорядкування московському диспозиційному центрові могутнього західньоевропейського промислу було б уже останнім етапом до запанування комунізму в цілому світі.

Це та ціль, до якої насправді змагають большевики. Тому західній Берлін із своїми двома мільйонами мешканців — це поріг, почерез який большевики хочуть переступити в своєму прямуванні далі на захід, це символ, що його не можна зрікатися. Здають собі з цього справу не тільки Америка, а Англія і Франція і всі інші члени військово-політичного Північно-Атлантійського бльоку. І тому — як це підкреслив Гертер — на Женевській конференції міністрів проявлялась повна єдність західнього світу, „може навіть наприкінці більша, як на початку". Це теж логічно, бо большевицька тактика в Женеві радше спаювала західніх альянтів, ані ж їх роз'єднувала. Промови Хрущова, виголошувані в Альбанії під час Женевської конференції про совєтські ракетні бази в усіх сателітних країнах з можливостями „вимазати" з поверхні землі західні центри, як теж промова того ж Хрущова до східньо-німецьких комуністів у Москві про те, що Совєти ніколи не підпишуть договору про признання Заходові прав у західньому Берліні, такі промови найбільш демаскують облудні фрази про „співжиття" та диктують західнім державним мужам зберігати єдність. Ніхто інший, тільки сам Хрущов і Громико переконують західніх державних мужів, що найкраща і єдино доцільна мова супроти Москви — це мова твердих слів і твердих діл.

У згаданій промові з п'ятниці минулого тижня у Москві Хрущов знову таврував покійного Джана Фостера Доллеса за його теорію, що до Совєтів треба промовляти тільки „з позиції сили". Досвід раз-у-раз показує, що Совєти рахуються тільки з силою. „Скільки він має дивізій?" — глумливо запитував Сталін про Папу Пія XII, але прийшли події в Східній Німеччині, Польщі й на Мадярщині і Москва побачила, що західній дух і без дивізій — це сила, проти якої щойно треба мобілізувати совєтські дивізії. Де був би сьогодні вільний світ, як би він не був зорганізований в оборонних бльоках? Як виглядала б сьогодні Америка, як би не її 40-більйонові військові бюджети? І не тільки формула про „позицію сили", але й гостро свого часу засуджуваний вислів Дж. Ф. Доллеса про сміливість доводити політику з Совєтами „над берег війни" знаходить виправдання в сучасній ситуації. „Фактом є — читаємо в редакційній статті „Сатердей Івнінг Посту" з дати 27 ц. м., — що кожна американська політика ступає неначе над берегом війни, якщо лиш не хоче піддатися червоним". Гертер не лякався ставити в своїй промові точки над „і" так само, як це робив Доллес.

Ю. Студинський

ПОЛІТИЧНІ ХВИЛЮВАННЯ НІМЕЧЧИНИ

Мюнхен. — Німецьке політичне життя стоїть під враженням женевської конференції, яка не дає багато причин до політичного оптимізму. Із вісток, які прошибнулись із урядових німецьких кругів, довідується німецька публіка, що Громико грозить зірванням тих же женевських нарад міністрів закордонних справ на випадок, коли б вибори нового президента республіки відбулися в Берліні. Очевидячки, що опозиція робить багато галасу й крику, що досі не назначений Берлін, як місце вибору нового президента Західньої Німеччини. Але чи ця опозиція, як би вона була при владі, відважилася б на такий рисковний крок ,який міг би допровадити до велетенської політичної кризи? Зрештою, всі рішення щодо вибору нового президента є в руках президента Бундестаґу, тобто голови парляменту, а ним є пан Герстенмаєр, відомий християнсько-демократичний діяч.

З другого боку, хвилювання, які були постали з приводу рішення Аденауера залишитися і надалі канцлером, поволі успокоїлися, а ми мали нагоду бачити німецького канцлера в колишній королівській палаті в Мюнхені, а опісля, коли він входив до відомого люксусового готелю „Чотири пори року", де він був замешкав. В королівській палаті Аденауер замішався між публіку, зближувався та балакав з кожним журналістом, давав їм дуже дотепні відповіді ,а в першій мірі дякував всім редакторам, які писали проти нього. Це відповідає зрозумінню демократії — казав він. А передусім тому, що як відомо „я хочу бути диктатором Німеччини, а не Ульбрихт або Гротеволь із східньої зони". Опісля він зближувався до вичепурених дам, стискаючи їм руки та солодко усміхаючись. Аденауер робив враження відмолодження на якихось двадцять років. Але це зрештою і не дуже важне. Партійна машина пустила всі колеса в рух, щоб в конфлікті між Аденауером і Ергардом, публічна опінія з кругів християнських суспільників станула по стороні канцлера. Нема ні одного маленького німецького села, в якому не знаходився б муж довір'я християнських демократів. Ця людина назначена партією має своїм завданням поширювати вістки, які є потрібні партії. І можна легко переконатися, що ця вістка, яка кружляє в маленькому селі, прибирає того самого дня великі пропорції по більших чи менших містах Німеччини. Ці вістки, звичайно, пояснюють становище, найчастіше канцлера ,а дуже часто уряду, до якоїсь проблеми.

Не представник міністерства закордонних справ, але листоноша однієї маленької німецької місцевости, який має своїм кузином власника ресторану, що винаймає соціялістам на всі їхні мітінґи свої льокалі, і який одночасно є довіреним мужем християнсько-суспільної партії, на запит, чому існує такий конфлікт між Аденауером і Ергардом, отже листоноша, який зрештою зовсім не розуміється на так званій політиці, відповів: „Ергард є муж довір'я великого промислу, а ці фінансові потентати хочуть за всяку ціну робити ґешефти з СССР, отже Ергард не був би відповідним політиком в таку важливу хвилину, в якій знаходиться Німеччина".

Не варто б наводити цього прикладу ,якщо б в Мюнхені професор університету, теж християнський демократ, не подав більш-менш такої самої відповіді, очевидячки у вищому тоні, ілюструючи це всілякого роду цифрами про торговельні трансакції з СССР, на які ждуть великі німецькі трести. Як видно, ця сама політична новина, правдива вона, чи ні, обкружує цілу Німеччину, а дістеться це без допомоги радіовисильні чи газет. Пантофлева пошта та ціла сітка маленьких провінціяльних газет, яких тираж не переступає п'яти тисяч примірників, але тих 5 тисяч примірників треба множити і множити, бо таких маленьких газеток є тисячі і тисячі, і це вони витворюють прилюдну опінію. Великі газети читає публіка, тому, що вони знаменито редаґовані, але маленький „кезеблят" витворює політичну думку виборця.

Сьогодні надпосадник міста Берліну Віллі Брандт розпучливо апелює до боннського уряду та до німецької прилюдної думки, щоб вибори президента держави відбулися таки в колишній і майбутній столиці Німеччини. Це хвилювання берлінців є зрозуміле, як теж і зрозумілими є хвилювання німецьких урядових кол в цій самій справі. Тут мститься давня політична похибка, що совєтській Росії віддано непотрібно Берлін.

ПОВНА НЕСПОДІВАНКА

Париж. — Бувають несподіванки більші, бувають менші. Але расистські ексцеси в Европі, що про них говорить преса все частіше й частіше — це таки повна несподіванка, зокрема тепер, коли святкують 20-ліття вибуху війни, яку розпочали німці саме під расистськими гаслами.

Що в Німеччині відбулося кілька процесів за протижидівські виступи в промовах і брошурах — це не дуже здивувало світову опінію. Було б скорше дивно, коли б у Німеччині нічого не лишилося з гітлерівської спадщини. Але ось у Лондоні тедді-бойс спочатку тільки робили демонстрації в кварталі Ноттінґ Гілл проти наявности кольорових робітників, а зокрема, службовців (переважно кондукторів в автобусах).

Стара британська цивілізація, яка вміла завжди з гідністю берегти себе від змішування з кольоровими народами, перебуваючи серед них і не проповідуючи расизму, здивувалась цим явищем. В колоніях можна поводитися по-різному, але в Лондоні . . . Всі назвали це суто британським висловом — „шокінґ" і здавалось, що справа на тому закінчена, коли не рахувати збільшення поліційного нагляду над барами, в яких збираються тедді-бойс.

Та ось десь два тижні тому хтось убив порторікаця, який ішов зі своєю білою нареченою. Це викликало занепокоєння, яке зменшилось „офіційною" заявою лідерів тедді- бойс, що ніхто з них не має наміру йти на злочинство й що вони за всяку ціну допоможуть поліції знайти вбивника, який напевно керувався бажанням грабунку, бо у вбитого вкрадено портфель з документами й грішми.

Але, щоб прояви расизму показалися у Франції — цього ніхто не сподівався. Щоденною розмовою французів — і тих з інтелектуальних кол, і тих з простолюддя — було лаяння американців за расові різниці ,при чому вони виявляли стільки ж іґнорації, як і злоби проти багатих заокеанських гостей, що „шокують" кожного француза різними справами, зокрема, коли це підтримує большевицька пропаґанда.

Паризькі тедді-бойс (тобто характерні типи з Бульвару Ст. Жермен, кількість яких маліє, на великий жаль закордонних і заокеанських туристів, що бачили в них найхарактерніше явище Парижу, саме за пункт амбіції ставили собі заперечування всяких принципів, а між тим чи не на першому місці найбільш природних речей і вимог. Урядова політика від минулого року ставить окремий наголос на „французьку спільноту народів", в якій цивілізування чорних висувається на перше місце.

Взагалі ж у Франції чорні в моді і треба сказати, що чорні в Парижі це не робітники, а студенти з Африки, тобто — сини багатих купців чи тамошніх цадиків, на яких може робити кар'єру не одна француженка. В найгіршому випадку — це мала, але все ж інтеліґенція з Мартінік чи Ґвінеї. Подружжя білих дівчат нижчої кляси з такими чорними це все ж кар'єра, яку можна підбудувати „ідеологічно", говорячи про повну толеранцію у Франції, нав'язуючи до віковічних традицій й свободи, до проголошених Великою Революцією кличів „рівности, свободи й братерства".

Це було і практично, і так приємно гладило національну амбіцію . . .

Але ось несподівано преса подала, що саме в Парижі одного дня побили кількох чорних з Мартінік, які йшли в товаристві білих дівчат, а другого дня — побито чорного письменника, який аж з Камеруну прибув запричаститися французької культури й цивілізації.

Якщо взяти до уваги, що у Парижі існує постійна школа, в якій навчається 3,000 африканських активістів, то для французької спільноти народів, не кажучи вже про британську, таке протиставлення між комуністичним світом і західнім являє собою важку проблему, коли не казати про скандал. Такі вибрики в Парижі можуть замазати безперечний великий успіх минулорічних виборів, де в справді вільних виборах чорні народи французьких африканських колоній добровільно погодились залишитися в рамах французької спільноти народів. А це не лише для Франції, але й для всього вільного світу було не абияким успіхом, не абияким атутом проти московської тюрми народів ,яка й чути не хоче про вільні вибори, при яких були б для вигляду бодай журналісти.

Випадок расового виступу в Парижі, це важкий удар і не лише для французької спільноти народів, в яку перетворюється з великим успіхом і з великим значенням для протимосковського фронту французька колишня імперія. Це дошкульний удар по французькій духовості. І не випадково передова стаття в правому щоденнику „Фіґаро" носить наголовок „Порушення французького еспрі". Це справді виступ проти французького еспрі.

Можна сперечатися, чи французька свобода випливає з вродженої шляхетности французів, які піднесли гасла рівности, братерства й свободи, але які породили й поняття шовінізму. Може це випливає з щасливого збігу обставин, що з далекої Чорної Африки до Франції просто не може прибути чорний елемент, бо не має на це засобів, а з азійських колоній прибувало й прибуває стільки, що не можна легко перетравити. Прибувають бо в більшості студенти, які негайно ж і відпливають, закінчивши студії. Ніколи Франція не потребувала спроваджувати на роботу чорного елементу. Для цього вона мала альжирців, мароканців і тунісійців, яких легко було відправити додому, коли вони скінчили свою роботу. І тому тут не існує кольорова проблема в американському значенні, зокрема ж, коли говорити про південь Америки. Для американського читача скажемо, що тут кольорова проблема має розміри китайської проблеми в Канаді, де один Ванкувер мав свій „чайна-тавн". Погодімось, що це не проблема.

В чому ж справа? Звідки ці расистські ексцеси? Це наслідки війни, наслідки ненависти ,що її викликали у мирних французів німецькі ексцеси, а зокрема, це наслідки війни в Альжирі. Не без причини тут і деґолівська пропозиція величі франції. Не по своїй тенденції, а з природнього відсотку неправильної інтерпретації всякої великої ідеї. Уряд розв'язав крайні праві організації, які були наставлені на расизм, а навіть — не здаючи собі з того справи — на фашизм. Але ніхто їх не переслідував, бо не було за що.

Сьогодні показується, що саме розв'язання не вистачає. Не було потреби переслідувати людей, що не зробили нічого каригідного. І сьогодні менше справ стоїть в площині репресій, а більше в площині виховання, чи перевиховання. Поза названими випадками, не було у Франції ніяких расистських ексцесів. Авторами їх є молодь, але відомо, що її надхнули старші, батьки, які шукають в цьому справді виладування підсвідомого почуття упокорення німцями, шукають виладування відчуття своєї кривди.

З цього можна зробити висновок, що расизм не являє собою проблеми у Франції. Але проблема поставлена двома випадками останніх тижнів у гострій площині. І коли не буде протизаходів, то з вибриків може постати справжня проблема, що матиме поважні комплікації в різних площинах. Скільки б проти нього не кричали ліві кола, режим де Ґоля тут зовсім ні при чому. Стихійна реакція всього французького загалу проти цих вибриків є найкращою запорукою, що це тільки переходове явище, проти якого є доволі сил, щоб його усунути.

О. Д-вич

ГЕН.-ПОР. ГНАТ СТЕФАНІВ

(У десяту річницю смерти)

Десять років тому, в червні 1949 р, численна ще тоді українська громада в Реґенсбурґу (Баварія, в Західній Німеччині) відпровадила на місце вічного спочинку на чужій землі генерал-хорунжого Гната Стефанова, командата українських військ під час боїв у Львові в листопаді 1918 року.

Гнат Стефанів, народжений 10 лютого 1886 року в українській родині на Городенщині (село Топорівка), вже з дитячих років виховувався в патріотичній атмосфері родинного дому. Батько його учитель був управителем школи в Топорівці, а мати Марія походила з родини Мартовичів і була рідною сестрою відомого українського діяча і письменника Леся Мартовича. Перебувала родина Стефанових у близьких взаєминах з Василем Стефаником, що бував частим гостем у домі Стефанових, як теж із видатними українськими культурними і громадськими діячами того часу. Змалку малий Гнат Стефанів любив військо і ще юнаком під впливом свого діда Семена Стефанова почав навчання у кадетській школі у Львові, яку закінчив 1906 року і з якої перейшов до активної служби в австрійській армії. Як офіцер перебував у різних піхотних полках і в 1911 р. закінчив воєнну школу (Кріґсшулє). Був спеціялістом в різних ділянках військового діла, і з доручення військового командування керував різними спеціяльними курсами, вишколюючи м. ін. вояків у впроваджуваному тоді кулеметному стрілянні і в лещетарстві.

З вибухом першої світової війни пішов на фронт і в 1915 році з залогою Перемишля попав до російського полону. Перебуваючи в одному

(Закінчення на стор. 3-ій)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

У СПРАВІ РУЙНУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКОВ У ПОЛЬЩІ

У „Свободі" з 2-го червня цього року в ч. 104, появилася стаття п. н. „Руйнування Українських Церков в Польщі". Стаття починається такими словами:

„Не пригадувана ніким, минає двадцята річниця великої трагедії Холмщини. Там, у 1938 році, зруйновано понад сотню Українських Церков"...

Під окремою опаскою висилаємо на Ваші руки календар „Рідна Нива" за 1958 рік, в якім головне місце (сорок одна сторінка друку) присвячене власне „двадцятій річниці великої трагедії Холмщини". Коли б автор вище згаданої статті бажав щось більше про цю дійсно жахливу трагедію написати, включно з тим, яку протестаційну акцію збоку канадійських українців вона викликала, він знайде в календарі багато додаткового матеріялу.

о. С. В. Савчук,
Голова Президії Консисторії Української Греко-Православної Церкви в Канаді.

ЩЕ В СПРАВІ ЖИДІВСЬКИХ ОБВИНУВАЧЕНЬ

Нав'язуючи до листа п. Василя Чубатого „Про українців і жидів" в ч. від 17 червня ц. р., хочу подати кілька зауважень. П. Василь Чубатий пише про книжку п. Филипа Фрідмана, яка кривдить нас, українців, але що ж тоді сказати про статтю „Хрущов і жиди" в „Америці" за 26 і 27 травня ц. р., в якій п. Л. Ш. подав матеріяли з жидівської преси останніх місяців в Ню Йорку, де пишеться про українців, як про „кровожерну" антисемітську націю", що знищила під час Гітлера сотні тисяч жидів (!) і то головно в Західній Україні.

Із матеріялів, які подав п. Л. Ш., ясно видно, що маємо тут до діла з далекосяглою метою Кремля-Хрущова, до якої він прямує на спілку з окремими жидівськими журналістами. А мета Кремля-Хрущова — представити перед світом український нарід, як дику кровожерну масу, яка, розуміється, не має жадного морального права претендувати на самостійне державне існування, як рівний і гідний партнер інших культурних націй. Це та „холодна війна", яка послідовно і систематично, при допомозі накинутого нам „антисемітизму", провадиться проти України ,почавши від убивства св. п. Головного Отамана Симона Петлюри, через французьку телевізію, напад на Івана Франка і т. д. І це робиться в той час, коли український народ — інтеліґенція, духівництво, а головно українське селянство масово рятували жидів у їхню чорну годину під час Гітлера, рятували по-християнському, по-євангельському, не рахуючись з найстрашнішою карою, яка за це загрожувала і яка тисячі наших людей-рятівників постигла. Можна без перебільшення сказати, що український народ, поміж усіх народів Европи був тим головним, що виявив високу лицарськість у відношенні до народу-сусіда. На це ще сьогодні існують тисячі доказів, документів та живих свідків. Інший нарід за подібну шляхетну поставу був би високопіднесений серед народів, як взірець гуманности і людяности, а, тим часом, на нас вираховано і свідомо сиплються найзлісніші і найфантастичніші обвинувачення.

Вважаю, що так далі не може і не сміє залишатися. Ми маємо тут, в Америці, наше представництво — Український Конгресовий Комітет і низку політичних партій. Також є в ЗДА представництво Виконного Органу УНРади. Святий і невідкладний обов'язок цих наших політичних чинників поставити, як першочергову — справу цих злосливих нападів і оборонити честь і добре ім'я українського народу. А ціле українське суспільство гаряче підтримає цю акцію, бо маємо лише тут, в Америці, сотки людей, які з небезпекою для життя свого і своєї родини подавали жидам усяку можливу поміч.

А. Гудовський

З ІСТОРІЇ АКАДЕМІЧНОЇ ГІМНАЗІЇ У ЛЬВОВІ"

(Справлення друкарської помилки).

У нарисі д-ра Теодора Мацькова під вищенаведеним заголовком, у ч. 114 „Свободи" з 18 червня ц. р. вкралися дві помилки, що їх цим справляємо:

При згадці про катехита гімназії, о. Горникевича зазначено при кінці: „недавно о. проф. Горникевич помер у Відні". Спростовуємо, що у Відні помер недавно о. прелат д-р Мирон Горникевич, а не його брат, о. проф. Теофіль Горникевич, катехит Академічної гімназії. — У тому самому фейлетоні помилково надруковано: „... проф. Чеслав Ганке" — замість „Нанке".

С. Риндик

БАРОН

(7)

У цьому місці Барон замовк. Обвів нас німим поглядом . . .

— Я бачу, панове, що ви хвилюєтесь, — сказав за хвилю. — А даремно. Зовсім даремно. Бо небезпека давно минула і належить до історії. А крім того, ви тут ні при чому. І вам нічого не загрожує. Загрожує, чи ліпше сказати загрожувало Аористові Другому і мені при ньому. Загрожувало нашим черепам, зубам і ребрам. Не вашим. Але головна річ, усе це чиста видумка, голий витвір моєї фантазії, оповідання Барона Мюнхгавзена і більш нічого. В дійсності ж нічого цього не було, повірте мені хоч у цім.

— Не говори дурниць, Бароне! — закричали ми, — кажи, як було далі.

— Було страшне! Але я не належу до тих оповідачів, що в своїх видумках проливають чужу кров. Ніяких різницьких нахилів я не маю і крови взагалі не люблю. Так само страждань. Життя й без того жорстоке, то навіщо додавати до нього ще жорстокі видумки? Я ліпше змалюю вам дальший біг подій у якійсь ідилічній формі, в спокійних барвах. А як було в дійсності, то інша вправа . . .

Отже, що було далі?

Аорист Другий жалісно подивився на мене . . .

Настала моя черга.

— Дозвольте, панове! — сказав я, — це все смішне, хоч і неприємне непорозуміння. Чисте непорозуміння. Він тут ні причому: Прошу ласкаво вислухати мене. Найліпше буде, коли відкрию всю правду. Хоч як мені неприємно, але обставини склалися так трагічно, що я мушу це зробити.

І я оповів докладно всю історію, почавши від мого знайомства з моєю коханою. Згадав теж про розрив із директорівною і закінчив відвідинами шпиталю.

— Звідси виходить, — сказав я накінці, — що поштильйон навмисне дав мені чужу телеграму, щоб дістати троячку. Оця троячка і наробила всього лиха. Він підчистив прізвище і постарався принести телеграму в такий час, коли напевно знав, що я буду спати і з просоння не придивлюся до прізвища. Мушу сказати, що ані я, ані мій товариш не звернули ніякої уваги на прізвище ,бо ані на думку не спало, щоб пошта доручила нам чужу телеграму. Про такі випадки я не чув ,аж тепер бачу, що в житті можуть траплятися неймовірні речі.

Начальник поліції слухав мене з великою увагою. Із кожним моїм реченням його обличчя ставало лагіднішим, аж нарешті зовсім просіяло. А при кінці він почав нестримано реготатись і, вхопивши Аориста Другого за обидві руки, гаряче просив його простити йому і вибачити за непристойної погрози.

— Вибачте, пане добродію! Вибачте великодушно. Самі розумієте моє катастрофальне положення.

Аорист Другий був щасливий!

— А того поштильйона я відшукаю, — сказав поліцай грізно, раптом знову почервонівши. — Не тільки зуби повибиваю, а в'язи поскручую. І за себе, і за вас. Ач, яка сатана! Га? А вас, панове, прошу, дуже прошу вибачити.

Але Аорист Другий був людиною дуже м'якого серця.

— Ні, ні! Ніякої бійки. Прошу вас. Поштильйон нічого не завинив. То завинила цивілізація. Мамона завинила. Пан учитель обіцяв троячку, і це стало причиною всього нещастя. Бо . . . — і тут Аорист Другий оповів наскоро видуману гіпотезу, як воно сталося: поштильйон, розносячи вночі телеграми, заскочив по дорозі до корчми і там за чаркою горілки оповів п'яницям, що я нетерпляче чекаю на телеграму і обіцяв за неї аж три карбованці. Тоді хтось із п'яниць, злакомившись на гроші, викрав у нього з торби якусь навмання намацану телеграму, підчистив прізвище, вписав моє ім'я і вночі заніс до мене.

— Усьому виною цивілізація! Нестриманий матеріялізм, віра в техніку і машину. Цілий універсум люди розклали на бездушні молекули.

Цимбалюк закліпав очима.

— А молекули на бездушні атоми і поза цими мізерними витворами інтелекту, плиткого раціоналізму, сліпої логіки і матеріялістичної діялектики не бачать нічого: ні сили ідеї, ні метафізичного світу, ні флюїдів душі. Неправда?

— Іменно, іменно так, — сказав Цимбалюк, а його обличчя набрало великої урочистости. — Цілком правильно. Я вас прекрасно розумію. Я сам так думаю. От негідники!

За словами трохи зам'явся.

— Якщо не прогнівитесь, панове, то я б насмілився попросити вас на хрестини. Слово чести! Оце привезу жінку і дитину, а в неділю справлю хрестини. Дуже буду щасливий бачити вас у своїм домі. І дружина теж. Як дозволите, я навідаюся до вас. Ну, подумайте на милість Божу: який негідник! І що б я, нещасливий чоловік, робив із тією малюткою, коли б вона була чужа? Кинути в річку — строго заборонено законом, а годувати чужих байстрюків — нема дурних. І роби, що хочеш. От негідник!

Так щасливо могла б скінчитись уся ця трагікомедія. Я міг закінчити її інакше, навіть криваво, але це не мій жанр. Та крім того, вважаю за потрібне всіми способами відучувати людей від кровожадности, видумуючи для цього навіть неможливі історії.

Урятувавшись від начальника поліції, я вирішив побачитись із своєю коханою, що не мала, як показалось, нічого спільного з цією телеграмною авантюрою. Треба було нарешті знати, на чім стою, і поставити справу руба. Надіявся більше на її батьків.

І тут я мав останній і остаточний удар долі. Розпитуючись двірника кам'яниці, де вона жила, я довідався, що моя дівчина давно вже не дівчина . . ., а що вона має вже кілька років чоловіка і дітей!

— Може хоч на цьому трагічному прикладі зрозумієш згубну природу цивілізації, — сказав мені Аорист Другий. — Воно правда, що їхати в купе експресу приємніше, ніж відтовкати собі бебехи на коні, але і це, і всякі інші вигоди цивілізації — не що інше, як тільки підступні вабці. Цим вона приваблює нас, заколисує, розніжує, присипляє дух, щоб кінець-кінцем накинути нам на нашу шию петлю і задушити, себто зробити достоменно так, як зробила твоя дама. Вабила тебе, чарувала, дратувала манюю солодких розкошів, а потім жорстоко одурила і десь собі сміється з тебе та оповідає, який ти дурний. І рум'яненька, і кругленька, і солоденька, а не доглянув, що наскрізь фальшивенька. Отака саме і ваша цивілізація!

Я махнув безнадійно рукою . . .

ГЕН.-ПОР. ГНАТ СТЕФАНІВ

(Закінчення зі стор. 2)

із таборів полонених в тодішній Росії втік з полону і через Фінляндію і Швецію вернувся знову до Австро-Угорщини, щоб продовжувати там свою військову службу.

У 1918 році, безпосередньо перед Листопадовим Зривом, Гнат Стефанів служив у ранзі сотника в запасному коші 35-го стрілецького полку в Золочеві. Як досвідчений вояк він взяв участь в листопадовому перевороті й у встановленні української влади в цьому місті, що повелося йому здійснити з повним успіхом і що привело до його найменування командантом українських військ в обложеному поляками Львові.

Командування українськими військами в столиці Західньої України перейняв Гнат Стефанів після отамана Дмитра Вітовського, що був організатором листопадового зриву в останні дні жовтня і в перші дні листопаду 1918 року ,та після отамана Гриця Коссака, що командував цими військами від 3 до 7 листопада. Після уступлення от. Гр. Коссака із посту коменданта українських військ у Львові Українська Національна Рада покликала на це становище сот. Гната Стефанова, іменуючи його полковником. Як командант Львова полк. Стефанів завів лад в Начальній Команді і в її урядах, що містилися в Народному Домі. Водночас із цим почав організувати оборону перед наступами поляків, переходячи навіть до успішних наступів на ворога. Але ж недостача військових сил і вишколених офіцерів не дала можливости відкинути поляків і привела в дні 21 листопада до відступу українських військ зі Львова. Історики того часу оцінюють Гната Стефанова, як талановитого й енергійного старшину і як найвидатнішого із командантів листопадових боїв, не вільного все ж таки від деяких недостач, що не дало йому змоги добитися успішного завершення покладеного на нього обов'язку.

Програна у Львові не знеохотила його до війська і він залишився в системі українських збройних сил, працюючи від грудня 1918 року до березня 1919 р. на становищі начальника постачання Дієвої Армії. Наприкінці 1919 р. взяв участь у Першому Зимовому Поході, як командант Окремого кінного полку. В 1920 р., після закінчення воєнних дій, перейшов з групою ген. Кравса, що її творили галичани з 5-ої Херсонської Дивізії Дієвої Армії, на Чехо-Словаччину, де був командантом українських військових робітничих сотень на Закарпатті і Словаччині і де початково виконував обов'язки консула ЗОУНР в Ужгороді. За участь у війні проти Польщі був позбавлений поляками громадянства і до вересня 1939 року не мав змоги вернутися на рідну землю. Перебуваючи на Закарпатті працював у лісництві і в 1938-39 рр. був призначений директором державних лісів Карпатської України.

В 1947-му році екзильний уряд УНР признав йому рангу генерал-хорунжого.

Син його, Гнат мол., що перебуває разом з матір'ю у ЗДА, пішов слідами батька й обрав також військову кар'єру. У вересні ц. р. закінчує він старшинську школу у ЗДА і переходить до активної служби в армії.

Десятиріччя смерти бл. п. ген. Гната Стефанова, день 21 червня відзначено благословенням поставленого заходами родини пам'ятника на його могилі в Регенсбурзі і поминальними Богослуженнями в Нюарку.

Б. К.

Видатки на пенсії для ветеранів збільшаться, а не зменшаться на 10 більйонів

Вашингтон. — Автор законопроєкту про зміну пенсій ветеранів конгресмен Олін Тіг вияснив, що прийнятий Палатою Репрезентантів законопроєкт збільшить видатки на ветеранів в 2,000 році на 10 більйонів долярів, а не зменшить на 12 більйонів, як про це писали часописи і повідомляли радіові стації після того, як в Конгресі „маскували" цю справу та говорили про „ощадності". Конгресмен Тіг, який є головою підкомісії для справ ветеранів, сказав, що він нікого не обманював, бо всім конгресменам роздав був докладні інформації про те, що коштуватимуть державну скарбницю пенсії ветеранів згідно з новим проєктом. Цей законопроєкт прийняла Палата Репрезентантів більшістю 226 до 84 голосів з тою вірою, що федеральні видатки будуть зменшуватися з дальшими роками, і в 2,000 році ці ощадності становитимуть понад 10 більйонів долярів. Три дні пізніше два республіканські конгресмени ствердили, що з тими ощадностями щось неясне, і годі автор прийнятого законопроєкту признав, що видатки на пенсії для ветеранів будуть збільшуватися, а не навпаки, як досі гадали.

● Керівником факультету інженерії в Оттавському Університеті призначено українця д-ра Івана Рупташа. Д-р Рупташ народжений в родині українських імігрантів у Гейрі Гилл в Канаді, під час війни служив у канадійському летунстві і після війни почав студіювати на інженерному факультеті Албертійського Університету. Закінчивши студії в Торонтському Університеті, працював якийсь час як професор - асистент в Нюйоркському Університеті.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Загальні Збори Української Студентської Громади в Трентоні, Н. Дж.

18-го квітня Українська Студентська Громада відбула свої чергові Річні Загальні Збори. Зборами проводила президія в складі Г. Кальман — председник і Л. Понятишин — секретар. Звіти з діяльности здавали: Д. Січ — голова, М. Мрочко — секретар, Р. Шавлач — фін. реф., і Р. Мицик — за Контрольну Комісію. В громаді згуртована майже вся студіююча молодь Трентону й околиці. З загального числа 24 студенток і студентів громада об'єднує 7 абсольвентів середніх шкіл, а решта — слухачі місцевих і замісцевих університетів.

Громада у звітному часі відбула 9 ширших сходин, одні новорічні сходини і одні присвячені Героям Крут. Зразкова участь членів Громади на сходинах, свідчить про те, що членство цікавиться працею Громади. Представники Громади протягом минулого року взяли активну участь в 3-ій Високошкільній Конференції СУСТА на „Союзівці", в Студійних Днях в Балтіморі, (де представник Громади виголосив доповідь), в Студійних Днях у Филаделфії та в цілому ряді конференцій і розвагових імпрезах. Нав'язано тісніший контакт з УСГ — Балтімор, Филаделфії, Нюарку і Ню Йорку. Відбуто літню прогулянку до південного Ню Джерзі, Балтімор, Вашингтону та одну прогулянку в гори Поконо. Влаштовано товариську новорічну зустріч, переведено коляду для допомоги студентам в Европі, відзначено річницю Героїв Крут і влаштовано вдалу студентську забаву, що дала Громаді моральні і матеріяльні успіхи. До найбільших успіхів в праці Громади треба зарахувати збірку англомовних книжок про Україну, призначених для університетських бібліотек Рутгерс, Прінстон і Трентон Тічерс Каледж. Ця збірка виносить 140 примірників цінних англомовних книжок про Україну.

У звітовому часі написано 9 протоколів, вислано 33 листи і повідомлення і одержано 49 листів. Громада пожертвувала $25.00 на КОДУС та призначила певну суму на закуп англомовних книжок. Звіт голови Контральної Комісії виявив, що рекордові і фінансові книги ведено зразково.

Після уділення абсолюторії уступаючій Управі, обрано нову Управу в такому складі: Дмитро Січ — голова, Іван Микитин — заст. голови з функцією культурно - освіт. референта, Мирося Глушок — секрет., Люба Мицик — фін. реф., Ростислав Шавлач — спорт - імпрез. реф. До Контральної Комісії вибрані: Марія Мрочко, Орест Сеник, Генадій Кальман. Загальні Збори рішили вплатити членську вкладку до СУСТА за 1958 і 1959 рр., пожертвувати $10 на допомогу студентам в Польщі та уповноважили новообрану Управу включитися в акцію збірки фондів і убрання для допомоги українським студентам в Польщі. Рішено підготовити і перевести дискусійні вечори, влаштувати студентську забаву, літні і зимові прогулянки, підготовити чергову мистецьку виставку і посилити правдиві інформації про визвольні змагання України серед американського наукового світу і студентства. Продовжувати збірку англомовних книжок, продовжувати і затіснити дружню атмосферу в Громаді та дбати про професійні інтереси кожного члена Громади.

В Центральній бібліотеці університету Рутгерс в Ню Брунсвік, Н. Дж. відбулася виставка українського народного мистецтва.

Заходами Української Студентської Громади в Трентоні, Н. Дж. в спеціяльній виставовій залі „Джерзі Рум" Центральної бібліотеки університету Рутгерс відбулася виставка українського народного мистецтва, що тривала від 19-го березня до 8-го квітня 1959 р. На виставці показано українські вишивки, писанки, взори, кераміку, різьбу, музичний інструмент бандуру, українські банкноти і поштові марки. Мистецьким оформленням виставки занявся активний член Управи Громади — Іван Микитин. Велика мапа України на тлі Европи і книжка „Юкрейнієн Артс" та пояснення на карточках до окремих експонатів не задовольняли деяких відвідувачів. І так авторові цього допису й іншим членам Громади, що підготовляли цю виставку, приходилося відповідати і вияснювати різні запити політичного характеру: „Чи правда, що українці спочатку вітали німецьку армію?"; „Чи правда, що українці є націоналістично настроєні?"; „Чому українці не задоволені сучасним станом і здобутками та приналежности „українця" Хрущова?" і т. п. Високої мистецької вартости експонати зокрема писанки, вишивки і гуцульська різьба, притягали увагу глядачів і цілковито зачаровували їх своєю небувалою красою. Сотні відвідувачів, майже виключно з кругів професорського складу і студентів, виявляли захоплення і подив багатством і красою українського фолкльору і мистецтва, і десятки листів признання передано канцелярії бібліотеки.

На цьому місці з подякою наводимо імена тих ВП громадян - власників експонатів, що з повним довір'ям і з почуття обов'язку і без жадної винагороди випозичили свої цінні збірки і тим самим спричинилися до успіху виставки: Пані О. Лотоцька — голова СУА (основна частина цілої виставки), пані В. С. Пушкар — крамниця „Базар" у Филаделфії (писанки), Панство Бойцуни, з Трентону (вишивки, різьба, ляльки в укр. строях), Ламніки з Трентону (різьба, вишивки, кераміка, бандура), п. Сердюки (вишивки, різьба), Самокишини (різьба), Кузики (укр. банкноти, поштові марки), п. Микитини (вишивки, різьба, кераміка, книжки).

В загальному треба ствердити, що виставка українського мистецтва влаштована УСГ — Трентон на одному з найбільших університетів Америки (20 тисяч студентів) принесла величезний моральний успіх нашій Громаді і рівночасно , а це найважливіше, допомога в поширюванні правди про українські визвольні змагання та показала широким колам американського наукового світу і красу дентства багатство і красу української культури взагалі а мистецтва і фолкльору зокрема.

Д. С.

Мазепинські святкування у Филаделфії

Відзначення 250-роковини від смерти великого гетьмана України Івана Мазепи охоплює щораз ширші кола українського громадянства. Українська громада у Филаделфії плянує величаво відзначити ті великі роковини. Ще 10 березня ц. р. заходами Управи місцевої Філії УККА покликано до життя Громадський Комітет для переведення святкувань з нагоди Мазепинського Року у Филаделфії. Комітет випрацював плян святкувань і почав підготову до них.

На нараді Громадського Комітету 10-го червня ц. р. постановлено відзначити Мазепинський Рік у Филаделфії кількома імпрезами. Перш за все поведено працю, щоб до святкувань втягнути якнайширші кола української молоді. Управа місцевої Філії УККА призначила координатора для об'єднання всіх молодечих організацій в цілі переведення святкувань, в особі інж. В. Татомира. Схвалено підтримати повністю запляноване Ювілейним Комітетом Мазепи змагання з ділянки українознавства і заохотити всю українську молодь у Филаделфії взяти участь у цих змаганнях. Крім цього відбудуться подібні змагання у Филаделфії, і в цій цілі плянуються влаштувати популярні виклади про життя і діяльність гетьмана Мазепи і вможливити теж нашій молоді відбути співзмагання у формі усних відповідей на питання з історії і літератури доби гетьмана Мазепи. Молодечий сектор підготовляє теж спортові змагання, які повинні відбутись восени при участі спортових молодечих організацій.

Для популяризації ідеї Мазепи між американцями, постановлено влаштувати виставу пам'яток і документів часу гетьмана Мазепи. В цій цілі переведено переговори з управою місцевої Публічної Бібліотеки. Управа Бібліотеки погодилася відступити свої приміщення для виставки в місяці листопаді ц. р. Експонати будуть випозичені на той час від Ювілейного Комітету Мазепи в Ню Йорку. Справою виставки завідує від Громадського Комітету студентка Віра Русанівська. В рамах святкувань Мазепинського Року у Филаделфії відбудеться теж театральна вистава, яку підготовляє з акторами українського театру реж. Богдан Паздрій.

Осередком святкувань буде академія, запляновано на суботу, 24 жовтня у великій залі Тавн Гол. До виконання програми Академії запрошено Український Мішаний Хор „Кобзар" під управою д-ра Антона Рудницького. Виступить теж молодечий хор Українського Музичного Інституту під управою диригента п. Юрія Оранського, який виконає нову кантату композитора М. Фоменка „Слава Мазепі". У програмі заплановано виконання фортепіянового твору Ліста „Мазепа". Буде теж виступ талановитої співачки.

Підготова до всіх цих імпрез вже в ході. Громадський Комітет поставив собі головне завдання: до Мазепинських Святкувань у Филаделфії притягнути всю українську громаду, щоб відзначення пам'яті великого духа української історії гетьмана Мазепи зробити справді всенародним святом.

Т.

● Демократичний сенатор Стюарт Саймінгтон знову заявив, що він має президентські амбіції в 1960 році. Він сказав на пресовій конференції таке: „В теперішньому часі я не є кандидатом, і не маю плянів ним бути". Але коли б йому запропонували на конвенції кандидатуру на президента, то він її прийняв би.

З КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛІ

Дипломовий концерт Марти Шлемкевич

Одна з кращих учениць проф. Р. Савицького Марта Шлемкевич, відома нам своїми виступами на концертах Українського Музичного Інституту. Цього року вона закінчила клясу фортепіяну у проф. Р. Савицького і 6-го червня в залі УНДому відбувся її самостійний концерт. Велика і відповідальна програма, вдано побудована, вимагала від молодої піяністки великої витривки піяністичної школи і в певних композиціях — віртуозности. Вся програма склалася під знаком романтизму. Бетговен — як початок романтизму, Шопен, Шуман і Ліст створили певну атмосферу великої піяністичної школи 19-сторіччя. Модерністи були представлені творами Дебюсі „Затоплена катедра" і Прокофьєва „Наваждение".

Концерт почався сонатою №15 Бетговена, яку виконано добре, зі зрозумінням стилю геніяльного автора і з певним піяністичним блиском. З двох творів Шумана мені подобалося виконання „Романс-у"; так само з творів Шопена — більше подобався етюд, який звучав динамічно чисто і віртуозно. На цьому закінчився перший відділ концерту.

Другий відділ почався великим „трансцедентальним" етюдом Франца Ліста — „Мазепа". Рихард Вагнер у своїх „мемуарах" писав, що „Мазепа" був задуманий Лістом як симфонічна поема і композитор написав навіть частину оркестрової партитури, але передумав і зробив віртуозний програмовий етюд. Цей твір вимагає великої техніки і великої, сильної мужеської руки, і тому ,мабуть, він хоч і звучав дуже добре і з певним піднесенням, але в моментах найбільших кульмінацій і октавних пассажів, хотілось би більше розмаху. Гарна „Прелюдія і Фуга" Н. Нижанківського зробили добре враження.

„Затоплена катедра" Дебюсі прозвучала, як справжні дзвони і орган десь під водою. Мені здається, що п. Марта Шлемкевич може дуже добре виконувати твори французьких імпресіоністів. Останньою точкою програми було „Наваждение" Прокофьєва. Ця композиція ,написана в дусі дієвольського „скерцо" ,має різноманітну і складну технічно - віртуозну фактуру і при дуже швидкому темпі є одним із найтрудніших творів Профьєва. Виконання було цілком гарне і мистецьке. Піяністка мала добрий успіх у слухачів. Маючи гарну фортепіянову школу, яку дістала у проф. Р. Савицького, панна Марта Шлемкевич має всі дані успішно розвиватися далі, як солістка. Їй треба набути естрадного досвіду і мистецької маніри гри. Побажаємо їй успіху на її гарному мистецькому шляху.

Професор В. Грудин

Євген Павлюк

Великодні Свята в притулку для старших віком в замку Абондан, Франція

На перший день Великодніх Свят (3-го травня) до козаків в Абондані приїхали козачі представники з Парижу; пан Гетманов Єфим з родиною, редактор газети „Казачье Единство" та Козачого Союза Казаков Комбатантов і віцепрезидент Союза Казаков — п. Сенюткин Георгій. В їдальні за пасхальним столом зібрались всі козаки-пансіонери зі своїми родинами. Як гостей до спільного стола, козаки запросили управу Української Громади, голову п. Синявського, писаря п. Павлюка і скарбника п. Ященка. В дружній розмові час проходив приємно і цікаво. З промовами від козаків виступили: п. Назаров — голова місцевої козачої громади п. Єгодинцев і п. Сенюткин. Всі промовці закликали до єдности, дружби, спільної праці у боротьбі супроти спільного ворога — Московщини.

Від українців промовляли п. Синявський, дякуючи за запрошення до спільного пасхального столу, підкреслив важність об'єднання поневолених Москвою народів, як запоруку успішної боротьби супроти Московщини. Пан Ященко у короткій промові ясно з'ясував мету спільної дружби уярмлених Москвою народів як ціль до самостійного державного життя на Рідних Землях. Писар п. Павлюк домовлявся з представниками козачими, про реалізацію в нашім житті з'єднання на підставі спільних інтересів.

Після гостинного побуту серед козаків українці з вдячністю залишили своїх приятелів в намірі, що розмова про єдність співпраці з козаками, на загальну користь спільним інтересам, не залишиться пустим словом в повітрі, а буде реалізована.

4-го травня всі паніонери з ранку, з побожним надхненням, очікували наших гостей з Парижу. Українці та їх друзі козаки, святочно одягнені, мінялись думками біля церкви в симпатії і приязні один до одного. Погода була добра. Святичний пастрій. На раз люди захвилювались і пішли на зустріч нашим гостям, вітаючи їх з приїздом і радісним „Христос Воскрес!" Прибули: о. Вишнівський у супроводі пана о. діякона Омельченка і диригента п. Миколайчука, а також пан інж. Качура — голова Головної Управи УГО, пан інж. Зубенко — ділова філія УГО в Парижі і пан Любинець.

Урочиста Паскальна Служба Божа при ясисті п. о. діякона була гарна і зворушлива. Хор пансіонерів співав з надхненням як ніколи інше. Проповідь о. Вишнівського про хрестне страждання і смерть Ісуса Христа. Його світле Воскресіння, котрим Він поборов смерть, про страждання нашого народа на Батьківщині, козаків, грузинів та всіх інших народів, які у цей час безбожництва московських посіпак і гнобителів, всі залиті кров'ю і сльозами — поневолені Москвою. Віра в Бога, братерська любов один до одного, єдність і згода поневолених народів у боротьбі зі злом сатани — єдиний шлях уярмлених людей до державної свободи на Рідних Землях.

Привезені паскальні подарунки нашими представниками УГО з Парижу, були символом не тільки релігійного характеру, а і виявом доброї пам'яті українського суспільства, співчуття і поваги до старих комбатантів визвольних змагань на Україні, котрим належиться місце в нашій історії.

По Богослужбі наші гості обідали з пансіонерами в їдальні притулку. Після обіду роздавались пансіонерам пасочки і крашанки з іншими подарунками — українцям та козакам - самостійникам.

Козак Криковцов щиро дякував українцям за приязнь до них і казав, що козаки зі свого боку завше будуть вдячні братам - українцям!

Шкода, що умовлена наперед присутність Красвих Представників козачих з Парижа, по відомій їм причині, у той день не відбулась, як було заздалегідь передбачено.

Перед виїздом наших милих гостей відбулась розмова пансіонерів з представниками про духовно - національні потреби українців в Абондані та захист їхніх інтересів.

З упованням на милость Божу, приносимо нашу щиру подяку всім нашим добрим людям, що потішили нас своєю доброю пам'яттю — паскальними, подарунками. Дякуємо нашим духовним отцям і п. диригентові за, урочисту Великодну Службу Божу, дякуємо нашим пп. представникам УГО, що навістили нас і привезли подарунки.

Пансіонери Абондану — українці та їх приятелі — козаки.

З окрупини тижня

Жіночий геній

(фейлетон)

Директор Булька знаний зі своєї надмірної симпатії до громадян жіночого роду і, мабуть тому досі залишився старим парубком. Часом в своїх суперлятивах він прямо переходить всякі межі реалізму, забуваючи, що „донна ес мо біле", і бачить у жінки все ультра перфектне, досконале та незрівняне.

Ось вчора зустрічаю його біля Базару, задивленого на афіш СУА, немов у Мона Лізу.

— Бачите, приятелю, звернувся до мене поважно, черговий з'їзд нашого жіноцтва в Ню Йорку. Це прекрасний приклад їхньої зорганізованости, дисципліни і неперевершеного громадського квалітету, якого у нас мужчин, на жаль, бракує.

Директор Булька поправив труманівські цвікери, зробив мудру міну і продовжував свій панегірик.

— Жінки в нічому не залишились від нас позаду. О, ні! Вони державні діячі і героїні, письменниці і спортсменки, перли мистецтва і естетикп, творці кулінарної штуки і навіть винахідниці. Так, мій шановний добродію, винахідниці!

Почавши від непам'ятних часів, коли ще людина жила в печерах і убиралася так скромненько, як, скажім, сьогодні десь на французькій рів'єрі чи Флориді, жіночий геній вже творив різні сальони мод та інститути краси. Романтичні перуки, п'янкі перфуми, або найновіші винаходи паризького Діора ,що навіть зацікавили дядька Нікіту, це все продукти жіночої фантазії.

Директор Булька показав на виставове вікно Базару. — Гляньте сюди на ті чарівні полтавські писанки, гуцульські килими, буковиські вишивки, різьби, кераміку і взагалі все, що тут бачите, приятелю, зроблене рукою нашої української жінки. Ходімо далі. Згадайте хоч би наш київський борщ, голубці, вареники, бублики і десятки різних присмак, що на кожнім кроці крадуть нам злобні сусіди. Цей непатентований винахід наших Марусь та Горпин, незрівняний і неперевершений у світі! Навіть тут, на вільній землі Айзенгавера і Діфенбейкера, борщ, голубці, і вареники, це три найголовніші точки всяких пікніків, з'їздів і бенкетів. Одиноке, на що спромоглися наші чоловіки, то самогонка і скромненька запорізька гречана каша. Ну, але що ж вона варта без доброї поливки, яку все ж таки мусить приготовити жінка.

Або цю родинну атмосферу, що кожний нас зустрічає в хаті, коли втомлений і без гумору вертається з праці. Один ніжний погляд, одне ласкаве слово жінки, змінює все автоматично, немов чародійна паличка. Ну, часом у неї вирветься якесь непристойне слівце, часом шпурне у вашу сторону фляконом, але це ваша вина, приятелю . Виключно ваша!

Я знаю, ви хочете показати мені другу сторону медалі: ексцентричність, екстравагантність, марнотравство. Пробачте, добродію. Жінка також людина і має право на всякі помилки та прогріхи, як і ми, мужчини! Зрештою, що ж ми без них варта? Ми, безповоротні і непрактичні сотворіння, що тільки покладаємося на свої фізичні властивості та архаїчне почуття надлюдини. Пам'ятайте стару грецьку філософію: чоловік — голова, а жінка — шия, що нею керує.

Я використав перерву, коли директор Булька витирав хусточкою носа, і запитав поквапно:

— А чому ж ви не одружились, пане директоре? — Булька поправив тісний ковнірець сорочки і, глянувши на мене похмуро, відрубав: — Не хочу буди тим злочинцем, що своїм подружнім контрактом руйнує творчого генія жінки!

Ми попрощалися. Директор Булька попрямував до національної бари, а я до трамвасвої зупинки. На дворі горяч, як у казані. Задуха витискала останні краплини поту. термометер держався цупко 90 Фаренгайта. Побіч мене спішно проходили на сходини молоденькі пластунки і сумівки, горді спадкоємці творчого жіночого генія.

О. Білик

Концерт веснянок у Сиракюзах, Н. Й.

24 травня в залі Народного Дому місцевий відділ Союзу Українок Америки улаштував концерт Веснянок. Концерт почався промовою п-і Володимири Смик, що в ній детально висвітлено шлях творення веснянок - гагілок, цісі перлини творчости нашого народу. З прадавніх часів саме цими піснями наш народ відзначав пробудження природи від зимового сну, вітаючи ними початок весни. З часом цими піснями наш народ уквітчав найбільше наше свято — Великдень, бо саме воскресіння Христа з мертвих дає нашому гнобленому народові надію на воскресіння нашої Незалежної Держави, а разом з тим і повернення народові найдорожчого скарбу життя — Свободи. Доповідачка пригадала цілий цикл веснянок, що відбивали ті чи інші етапи в історії нашого народу і висловила тверду віру, що „настануть часи і на майданах коло церков знову залунають веснянки - гагілки, а Великодні дзвони творитимуть тло для цих радісних пісень у нашій вільній Батьківщині". Промова, що так гарно побудована і оздоблена яскравими ілюстративними текстами веснянок - гагілок, була з великою увагою прослухана присутніми, які рясними оплесками дякували п. Володимирі Смик за її прекрасну доповідь.

Перший вінок веснянок почався співом: „Зеленої рутоньки", а після неї кожна з у часниць пропонувала співати саме ту, а не іншу веснянку. Счинився галас і учасниці вирішили вибрати Королівну, яка б визначала порядок ведення веснянок. Ось Королівну вибрано і до неї підбігає певно наймолодша учасниця і про щось на ушко просить Королівна заповідає виводиня зараз же вияcняться, бо Королівна заповідає вивидити „Зайчика", а бути зайчиком призначає саме ту наймолодшу учасницю. Потім вивели ще „Шума" і на цій веснянці закінчили перший вінок. Упевненість, з якою так бездоганно проведений перший вінок веснянок-гагілок молодими учасницями сталась тому, що акомпаніямент вела досвідчена учнщо цей дует вела п-і Галина Круль. І тут ми пригадали виступ на Шевченківському святі двох дівчаток, що проспівали: „Зоре моя вечірная". Ще тоді акомпаніятор цього дуетта своєю майстерністю звернув нашу увагу і саме тоді ми вперше довідались, що цер дует вела п. Галина Круль. Треба провести велику кропітку роботу, щоб колектив молодих дівчаток так упевнено почував себе на сцені, виводячи веснянки, а все це дякуючи майстерному супроводові п. Галини Круль.

Дугий вінок мав такі веснянки - гагілки: „Короля", „Перепілку", „Мак", „Жука" та „Кривий танок". Хочемо відмітити цікаве явище: на сцені зовсім відсутні хлопці і, коли за ходом веснянки треба мати „козака", дівчата кидались за лаштунки і тягнули хлопця за руки. Так було в „Перепілці", так було і в „Макові". Ще гірше сталося в „Кривому танкові", де участь мали брати аж три хлопці. Двох дівчата таки витягнули, третім був „козак", що виріс лише до половини зросту кожного з двох других „парубків". І саме цей малий показав себе дійсно козаком лазячи, як „жук", по хисткому мості, сплетеному руками дівчат. Що поробити, коли наші хлопці вже „американізувались і соромляться виводити веснянки. Концерт скінчився, а ми поцікавились учасниками концерту. Виявилось, що нашому віддлові СУА вдалось об'єднати для концерту учасниць Пласту, СУМУ та учениць школи українознавства при церкві св. Ів. Хрестителя. Будемо сподіватись, що цьому молодому колективові співамогою і наші досвідчені співаків колись прийдуть з допоки місцевих хорів.

М. О.

Демократи проти збільшування відсотків від федеральних бондів

Вашингтон. — Провід демократів в Палаті, спікер Сем Рейбирн і провідник демократів в Палаті конґресмен Джан МекКормек відбули конференцію з головою Комісії Способів і Засобів конґресменом-демократом Вілбуром Д. Міллсом, на якій мали вирішити, що демократи не погодяться на те, щоб скасувати дозволену висоту відсотків від державних бондів, як цього домагається президент Айзенгавер. Демократичний провід проситиме уряд, щоб предложив інший, компромісовий, проєкт в цій справі. Про докладний хід дискусії ніхто з присутніх на конференції не хотів подати до відома преси, кажучи, що уряд повинен змінити свій проєкт в цій справі. 24-го червня в комісії способів і засобів має зізнавати секретар скарбу Роберт Б. Андерсон, який дасть вияснення на запити її членів.

Науковець потішає, що людська раса переживе атомову війну

Вашингтон. — Науковець-спеціяліст від впливу радіяції на людське життя д-р Роберт Р. Нювелл запевняв конґресову підкомісію для справ атомової енерґії, що людська раса переживе атомову війну між СССР і ЗДА, але це буде дорого людство коштувати, бо під час війни, і після неї від атомової радіяції згине більшість населення на землі, або пізніше вмре в приспішеному терміні. Він каже, що в повоєнних роках буде збільшена смертність малих дітей і старших віком осіб впродовж чисельних ґенерацій. Але те, що таки залишиться, може вирости вкінці на якусь нову расу, „сильнішу, вищу, мудрішу, шляхетнішу і здоровішу". Розуміється д-р Нювелл має на думці ту ґенерацію, яка житиме сотки років після атомової війни.

МАТИ І СИН ЗДОБУЛИ УСПІХ В НАУЦІ

Ню Йорк. — Відома наша громадянка Клявдія Олесницька, дружина активного в нашому громадському житті д-ра Романа Олесницького, отримала в Гантер Каледжі дня 16 червня 1959 р. науковий ступінь „Мастер оф Сошел Сервіс" (МСС). Це вже другий її науковий ступінь після диплому маґістра прав Ягайлонського унів. в Кракові. Характеристичний факт, що поруч з мамою ,осягнув поважний успіх син, Марко Іван Олесницький, який після 8-річної католицької школи Ст. Джовн оф Арк в Джексон Гайтс, добув аж дві стипендії на основі успішного конкуренційного іспиту, до Ріджіс Гай Скул (Парк Евню, 85 ст., Ню Йорк і до Ст. Френсіс Академі, Бруклин), вибрав з цих двох Ріджіс; школа, яку він закінчив, нагородила його золотою медалею за математику.

Відкриття літнього сезону на Оселі СУМА

У неділю 7-го червня ц. р. відбулося відкриття сезону для таборування юнацтва та відпочинку старших осіб на сумівській Оселі коло Елленвілу, Н. Й. Відкриття сезону було попереджене Богослуженням в обох обрядах, що їх відправили оо. Луцишин та Ткачук в гарних каплицях.

Після Богослужень прапороносці під проводом І. Гривняка і юні сумівці організовано прибули на площу перед трибуну. До почесної президії покликано Всч. отців, членів ГУ СУМА та п'ятьох голів Осередків СУМА з Ню Йорку, Трентону і Йонкерсу. Саме відкриття розпочато співом американського та українського гимнів при піднесенні прапорів. Церемонію проводив орг. референт при ГУ СУМА мґр. Я. Ґавур. Акт відкриття довершив голова ГУ СУМА М. Фурда змістовною промовою. Після того виступив з коротким словом господар Оселі інж. М. Семанишин, насвітлюючи завдання та цілі Спілки Української Молоді.

В мистецькій частині, якою проводив О. Гендза, виступали юні сумівці з Ню Йорку та Пассейку з народними танками. Приємне враження справив виступ оркестри юних сумівців з Пассейку під диригентурою Я. Костишина.

В суботу ввечорі. перед відкриттям відбулася забава з танцями при звуках оркестри „Амор" п. З. Савчука.

Вступайте в члени УНСоюзу.

ТАРЗАН, ч. 4,280. Два королі.

Небоязкий і на все рішений Тарзан витягнув ніж і прогарчав свій визов м'ясожерові із чорною гривою.

А тоді, дрижачи з люті внаслідок оцього нахабства людини, Нума скочив із витягнутим хвостом!

Посмертна згадка

Михайло КОСОНОЦЬКИЙ, довголітній член Б-ва св. Івана Хрестителя, Відд. 270 УНСоюзу в Джерзі Сити, Н. Дж., помер 23-го червня 1959 р. Покійний народився 1885 р. в м. Угнів, пов. Рава Руська. Впродовж 8 років був головою Відділу та 3 рази делеґатом на Конвенцію УНСоюзу. Полишив у смутку доньку Євгенію, зятя, 6 внуків та 4 правнуків. Похорон відбудеться 27-го червня 1959 р., з пох. заведення при 3205 Hudson Boulevard, до кат. церкви св. ап. Петра і Павла, а опісля на кат. цвинтар св. Імени в Джерзі Ситі. Н. Дж. — Вічна Йому Пам'ять!

М. Баран, секр.